

Секретен документ на САЩ доказва, че "македонците" са българи

Георги Генов

В резултат на дебаркирането в Сицилия на американско-английската армия и на Сталинградската битка (17 юли 1942 - 2 февруари 1943 г.) в хода на Втората световна война настъпва коренен прелом. Съюзниците от антинацистката коалиция: САЩ, СССР, Англия и др., получават превъзходство над силите на Оста Берлин - Токио, от която през септември 1943 г. отпада Италия. На 28 ноември 1943 г. в Техеран се срещат Ф. Рузвелт, У. Чърчил и Й. Сталин. На конференцията (продължила до 1 декември 1943 г.) се вземат важни решения за съвместни действия във войната и за следвоенното сътрудничество. САЩ и Англия поемат ангажимента да открият втори фронт в Европа не по-късно от 1 май 1944 г. Обсъждат се важни проблеми, свързани с териториалното устройство на редица държави след тяхното освобождение и най-вече за съдбата на Иран. Този ход на събитията поставя на дневен ред и въпроса за следвоенните граници в Европа.

Документът, който предлагаме, показва, че разузнавателните служби на САЩ са следели "под лупа" всяко действие, всяко изказване и писание, изхождащо от лидери на МПО. Разбира се, много по-голям е техният интерес към прокомунистическите групи сред емиграцията от Македония.

Документът, озаглавен "Българо-американците и Македонският въпрос", се съхранява в Архива на Македонските политически организации (АМПО) във форт Уейн, Индиана, САЩ. Той бе открит от д-р Георги Генов по време на обработката и класифицирането на споменатия архив (1990-1991 г.) и носи сигнатура АМПО, Сб. 8, Американски документи за македонските българи, оп. 1, а.е. 3, л. 1-7. Той произхожда от Службата за стратегически проучвания и по-точно от нейния Отдел за чуждестранните националности. Носи номер 189 от 13 май 1944 г. и е предназначен да информира Президентството на САЩ по въпроси, които - както е отбелязано в предупредителния гриф - са от секретно естество и засягат националната сигурност на държавата.

Документът представлява ценна находка с огромно значение за нашата най-нова история, но и за актуалната политическа ситуация на Балканите.

Документът в превод на български

СЕКРЕТНО (OSS) (FN)

Служба за стратегически проучвания

Отдел за чуждестранни националности

Този документ съдържа информация, засягаща националната защита (сигурност) на САЩ - за българската принадлежност на славянските емигранти от Македония. В съответствие с Емигрантски Акт 50 на Конграса на Съединените щати предоставянето му по какъвто и да било начин на неоторизирано лице е забранено по закон.

ЧУЖДЕСТРАННИ НАЦИОНАЛНИ ГРУПИ В СЪЕДИНЕНИТЕ ЩАТИ

Меморандум от Отдела за чуждестранните националности

До Директора на Службата за стратегически проучвания

БЪЛГАРО АМЕРИКАНЦИТЕ И МАКЕДОНСКИЯТ ВЪПРОС

Българо-американците, повечето от които произхождат от оспорваната област м/у България, Югославия и Гърция, известна като Македония, смятат, че този изпълнен с напрежение район може след войната да стане независим или автономен. Националистически настроената Македонска политическа организация (МПО), която традиционно отстоява идеята за независима Македония, показваше напоследък признаци към сближаване с възгледите на просъветската Македоно-американска народна лига (МАНЛ), която вижда за в бъдеще Македония като автономен член на една славянска или балканска федерация и чиито лидери играят важна роля в протитовския Обединен комитет на южнославянските американци.

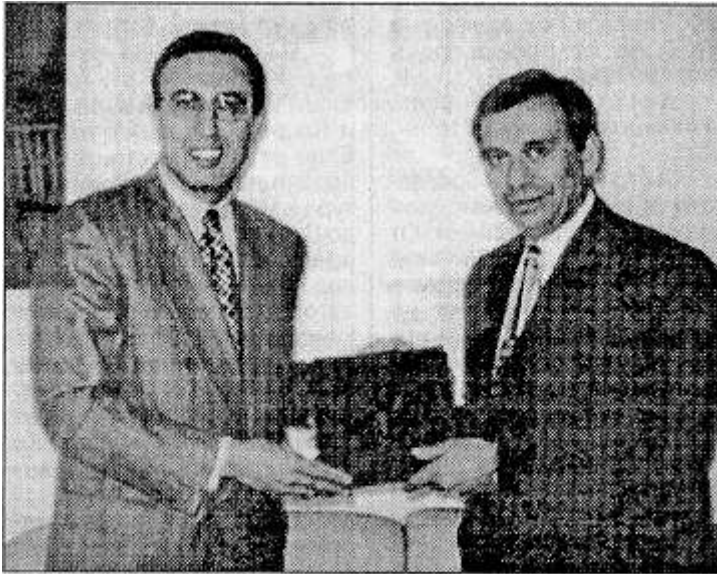
От ПЪРВОСТЕПЕНЕН ИНТЕРЕС за българо-американците представлява българската иридента (откъсната от българската държава) Македония. Досега са водени три войни за Македония и в настоящата война все още предстои решаването на съдбата ѝ. Македонската политическа организация наскоро се събра на специална среща и състави декларация, адресирана до президента Рузвелт, настояваща за създаването на свободна и независима Македония. От друга страна Македонско-американската народна лига и Българо-македонският конгрес, и двете съветофилски и пропартизански, и двете стоящи в опозиция на МПО, създадоха движение, апелиращо към всички македонци и българи в Съединените щати да се присъединят към Обединения комитет на южнославянските американци и да работят за южнославянска федерация.

Въпреки че българските и македонските американци са в съгласие по два основни въпроса - че гръцка и югославска Македония не трябва да остават в гръцки или югославски ръце след войната и че Македония трябва да стане "целекупна" държава, различията в мненията им са в това, какво трябва да се направи, след като този спорен район бъде преустроен и стане самостоятелен. Македоноамериканците се разделяха в мненията си между такива, които искат една независима Македония, и такива, които искат тази област да бъде автономна в рамките на една бъдеща балканска федерация. Но българите и българоамериканците от своя страна настояват Македония да бъде част от България.

БЪЛГАРИТЕ В СЪЕДИНЕНИТЕ ЩАТИ

Въпреки че преброяването от 1940 г. показва само 15 500 лица от български произход, самите българомакедонски американци заявяват общата си численост на приблизително 40 000 души. Те посочват, че много българи са вписани в преброяването поради това, че са родени в места, сега присвоени от Гърция, Югославия или Турция, съответно като гърци, югославяни или турци. В частност повечето български емигранти в Съединените щати не идват от България. Уточнено е, че около 70% от българските емигранти са дошли от Македония. Началото е още през 1878 г., като резултат от печалните последици за тях след приключването на Руско-турската война. В началото на ХХ в. една нова вълна преселници българи, на брой около 40 000 души, достигат бреговете на Америка. След 1920 г. значителен брой българи от Македония, за да избегнат потисничеството и намерят по-сносен начин на живот, емигрират от териториите, анексирани от Гърция и Югославия. Повечето от тях се заселват в миньорските и промишлените центрове на щатите Индиана, Охайо, Илинойс и Мисури. Малцина избират работа във фермите. В Европа числеността на българите от Македония според различни изчисления варира от един и половина до три милиона души. Македонците в езиково отношение са от един род с българите, а не със сърбите, а също така в политическо отношение са по-близки до българите, отколкото до гърците или югославяните. Особено в политически нестабилни времена славяните-македонци обръщат погледите си към България - тенденция, която намира потвърждение във факта, че тяхната православна църква се стреми към София, а не към Атина или Белград.

БЪГАРО-АМЕРИКАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Президентът Петър Стоянов на среща с председателя на МПО - САЩ Христо Иванов

Българските и македонските емигранти в Съединените щати се групират в братства и дружества за взаимопомощ, четири от които са политически активни. Сред тях най-влиятелна е Македонската политическа организация в Съединените щати и Канада, ръководена от

Любен Димитров с щаб в гр. Индианаполис. Тя се създава през 1921 г. и има 1800 редовни членове, групирани в 88 партийни организации. Единственият им и главен политически възглед, представен в седмичника "Македонска трибуна", е идеята за независима Македония. Въпреки че МПО привежда доводи за създаването на автономна Македония в границите на България и преди Пърл Харбър, тя одобрява политиката на цар Борис III за влизане в Оста. На МПО се гледа като на американски клон на Вътрешната македонска революционна организация, която, по известни мнения, разчита да освободи Македония посредством "терористични действия". Лидерите на МПО изрично заявяват, че нямат връзка с това обвинение. В по-ново време лидерите на МПО започнаха да виждат възможността и за "федерация".

В опозиция на МПО стои Македоно-американската народна лига, ръководена от Смиле Войданов. Лигата представлява просъветското крило на македонското движение и публикува излизация на български възик комунистически седмичник "Народна воля". Лигата се образува в Детройт през 1930 г. Тя работи в тясно сътрудничество с Федерацията на българо-македонските образователни клубове, чиито просъветски възгледи са също така изявени чрез "Народна воля". Привеждайки доводи за създаването на автономна Македония в рамките на една балканска федерация, лидерите на лигата заедно със сътрудниците си от Федерацията на българо-американските образователни клубове си проправиха път към пропартизански Обединен комитет на южнославянските американци, който беше създаден от словенско-американския писател Луис Адамик.

Част от българо-американските националности, които не са обединени в някаква формална организация, се представят в полуседмичника "Народен глас", излизащ в Гранит сити, щат

Илиноис. Най-старият и влиятелен вестник, излизащ на български език в Съединените щати "Народен глас", подкрепя идеята за "Велика България". Той се противопоставя на МАНА и на МПО, на първите заради прокомунистичвската им линия, на вторите, защото според авторите на "Народен глас" Македония е "неделима част от България" и трябва да се предаде на нея.

Българският социалистически работнически съюз представлява малка група от стари български и македонски емигранти социалисти, които се занимават предимно с интелектуална, отколкото с политическа дейност. Те се интервсuvat малко от състоянието на нещата в родината. Изразител на тяхното мнение е излизащият в Гранит сити седмичник "Работническа просвета", който има за цел "да проповядва сред българските работници принципите на истинската пролетарска революция - да се разруши, а не да се реформира капитализмът и създаване на работническа социалистическа индустриална република".

ОБЯСНЕНИЕ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ГЕРМАНИЯ

В тази война в края на краищата повечето македонци и българи в Америка заявяват, че подкрепят "Централните сили". Всичко това беше резултат на нежеланието на демокрациите да подкрепят България. Когато сънародниците им приемат Хитлер, те твърдят, че България (по думите на преставител на МПО) "иска само да приложи принципите на Атлантическата харта". Любен Димитров, издател на "Македонска трибуна" и секретар на МПО, обяснява сътрудничеството между македонците и нацистите така: "Идеологията на нацизма е напълно чужда на македонците... [Германците] освободиха около 2000 млади македонци, заточени по различни острови, и дадоха възможност македонците да ползват техния собствен език и да служат в собствените си църкви. Нямаше кой друг да им даде тези права, с които те [македонците] биха могли да бъдат облагодетелствани..."

МАКЕДОНСКА НЕЗАВИСИМОСТ, ИСКАНА ОТ МПО

Проблемът за Македония беше единствената тема, обсъждана на среща, организирана от МПО в македоно-българската зала в гр. Акрон, щат Охайо, на 23 април 1944 г. На тази извънредна среща събраните около 200 членове на МПО обсъждаха декларация с искане за независимост на Македония. Окончателният меморандум, изпратен до президента Рузвелт, отстоява правото, че "в земята, носеща древното име Македония... живеят приблизително около три милиона жители, чието етническо и езиково разнообразие (е служело за)... претекст, въз основа на който съседите им базират искането си за господство над Македония". Независимо от политическите и административните проблеми, които Македония е създала "на

всяка Балканска държава", декларацията призовава за една "Македония за македонците".

Освен техните собствени делегати трима делегати, водени от Кръстьо Мишев, представящи Македоно-американския съюз към Виктъри Клъб от Детройт, пристигат на събранието на МПО. Порано лидер, заедно с Георги Пирински, секретар на Мичиганския славянски конгрес, в просъветската македоно-американска народна лига, Мишев скъсва с тази организация, на която помогнал да бъде основана, и създава свой Виктъри Клъб.

КРЪСТЬО МИШЕВ СРЕЩУ АНТИКОМУНИСТИТЕ

Участието на Мишев на срещата на МПО му дава уникална възможност да се изяви. Ренегат, прехвърлящ се от една на друга политическа позиция, той подписва декларацията, призоваваща за македонска независимост, но не преди да успее да промени текста "съюзническа" вместо "американска" окупация на Македония. Той предлага ред резолюции, които събранието приема. Една от тях е послание към македонците, които участват във "военните сили, борещи се срещу фашизма". Друга, адресирана най-общо до всички македонци, които се сражават срещу нацистите зад граница (т.е. извън пределите на САЩ - б. авт.), поставя въпроса: До кого по-специално резолюцията да бъде изпратена? Мишев предлага да бъде изпратена до Димитър Влахов, комунист и по това време предложен като македонски представител на Титовото правителство в Москва, и до Михайло Апостолски, генерал-майор, ръководител на партизанските отряди в Македония под знамето на Тито. Поради това, че имало възражения по повод на резолюцията, накрая било решено да не се изпраща послание до Службата за военна информация, тъй като тя ще има слаб отзвук в Европа. Мишев се проваля и в усилията си да прокара резолюция, призоваваща за разбирателство с Македонско-американската народна лига. Лидерите на МПО я отхвърлят. Нищо, заявява Любен Димитров, не би трябвало да се прави за насърчаване на каквато и да било среща с "комунистически настроени" групи.